

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sof@regeringskansliet.se

Vårdföretagarnas remissvar (S2021/02397) Barnets bästa när vård enligt LVU upphör

Vårdföretagarna lämnar härmed ett remissvar över promemorian ”Barnets bästa när vård enligt LVU upphör”.

Inledning

Vårdföretagarna är en arbetsgivar- och branschorganisation för privata vård- och omsorgsgivare. Vårdföretagarna har cirka 2000 medlemsföretag med över 100 000 årsanställda. Bland Vårdföretagarnas medlemsföretag finns företag som på olika sätt arbetar med att stödja socialt utsatta barn och ungdomar – genom exempelvis familjehem, jourhem, HVB och kvinnojourer. Vårdföretagarnas medlemmar är bundna av kollektivavtal. Våra medlemmar är verksamma över hela landet.

Bland Vårdföretagarnas medlemsföretag finns stor kompetens och erfarenhet inom detta område. Vårdföretagarna vill därför lämna nedanstående inspel kring promemorians förslag.

Vårdföretagarnas synpunkter

I promemorian lämnas förslag på fyra områden, som samtliga syftar till att stärka principen om barnets bästa.

Varaktig och genomgripande förändring

I promemorian föreslås införandet av en bestämmelse som innebär att socialnämnden inte får fatta beslut om att vård ska upphöra förrän de omständigheter som föranledde vården har förändrats på ett varaktigt och genomgripande sätt. Vårdföretagarna tillstyrker detta. Ett viktigt perspektiv i frågan är vem som i detta läge för barnets talan, och på vilket sätt man tar sin utgångspunkt i den kunskap och information om barnets situation som familjehemmet kan bidra med. Hos familjehemmet finns viktiga erfarenheter av hur umgänget har fungerat, som måste tas tillvara genom hela beslutsprocessen.

Vårdföretagarna vill se tydliga och mätbara krav på vårdnadshavaren, formulerade i beteendetermer. Detta säkerställer rättssäkerheten i socialtjänstens bedömningar. Genom tydligt ställda förväntningar ökar också sannolikheten för att vårdnadshavaren lyckas i sina ansträngningar att genomföra en varaktig och genomgripande förändring.

Utöver drogfrihet skulle dessa mätbara krav exempelvis kunna innebära genomförandet av ett evidensbaserat föräldraträningsprogram och genomförandet av umgänge med

närvaro från socialtjänsten för att stödja, coacha och säkerställa att umgänget blir bra samt säkerställa att föräldrarna agerar utifrån de konkreta, mätbara målbetena.

Vårdföretagarna tillstyrker förslaget om att socialnämnden ska vara skyldig att överväga om det finns skäl att ansöka om ett flyttningsförbud. Det är dock viktigt att kraven som vårdnadshavare måste uppfylla är tydliga, för att det inte skall föreligga skäl för ett flyttningsförbud.

Tidigare övervägande av vårdnadsöverflytt

I promemorian föreslås att socialnämnden senast när barnet varit placerad i samma familjehem under två års tid särskilt ska överväga om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vårdnaden. Vårdföretagarna sympatiserar med detta förslag men vill samtidigt problematisera de möjliga praktiska konsekvenserna av en sådan förändring. Syftet med förslaget är vällovt; att förhindra att barn som har rotat sig i ett familjehem blir uppryckta från en miljö där de funnit sig till rätta och känner en större samhörighet och känslomässig förankring än i det ursprungliga hemmet.

Denna förändring kan komma att påverka möjligheten att rekrytera familjehem. Långt ifrån alla som väljer att bli familjehem gör det med en önskan eller ambition att på sikt överta vårdnaden. Redan idag är efterfrågan på familjehem hög relativt tillgången, och man bör vara försiktig med åtgärder som riskerar minska tillgången ytterligare. Det finns också en risk att denna förändring skapar en ökad press på familjehemmen som upplever att de tvingas tacka ja till att överta vårdnaden av rädsla för att barnet annars omplaceras. I förslaget nämns att såväl barnets som familjehemmets inställning ska beaktas särskilt i bedömningen, men Vårdföretagarna vill betona vikten av att detta vid en eventuell förändring säkerställs i varje led.

Det bör även noteras att det i många fall inte har genomförts någon BUP-utredning under de två första åren vilket också kan göra det svårt att bedöma barnets framtida behov.

Noteras bör också att frågan om fortsatt stöd till barnet och familjehemmet kvarstår efter en vårdnadsöverflytt. Barnets vårdbehov förblir oförändrat och familjehemmet kan även fortsatt önska och ha behov av stöd.

Uppföljning efter det att vård enligt LVU har upphört

I promemorian föreslås en skyldighet för socialnämnden att följa upp barnets situation efter det att vård enligt LVU har upphört. Vårdföretagarna tillstyrker detta. Uppföljningen är av yttersta vikt och våra medlemsföretags erfarenhet är att detta är det som idag oftast fallerar vid upphörandet av LVU.

Uppföljningen behöver ske enligt tydligt mätbara kriterier och bör pågå under minst tolv månaders tid för att säkerställa att barnet har det bra och att vårdnadshavarna får ett adekvat stöd i sitt föräldraskap. Uppföljningen bör ske mer frekvent inledningsvis, exempelvis under det första kvartalet, och därefter åtminstone på månadsbasis under resterande uppföljningstid. Våra medlemsföretags erfarenheter visar att otydligt formulerade krav gentemot föräldrar och socialtjänst kring uppföljning riskerar leda till sämre bedömningar och därmed ökad risk för barnets hälsa och utveckling.

Drogtester för vårdnadshavare och föräldrar till barn som vårdas enligt LVU

I promemorian föreslås att socialnämnden får befogenhet att i vissa situationer besluta att en vårdnadshavare eller en förälder till barn som vårdas enligt LVU ska lämna prov för kontroll av om han eller hon är påverkad av alkoholhaltiga drycker, narkotika med mera inför umgänge och inför prövning av om vård ska upphöra. Vårdföretagarna tillstyrker förslaget och vill betona vikten av att lyssna på familjehemmet i samband med umgänge. Om familjehemmet har skäl att misstänka att föräldern/vårdnadshavaren varit påverkad i samband med umgänge är detta ett viktigt inspel till socialtjänsten.

Vårdföretagarna vill även föreslå att man överväger ett skallkrav på upprepade negativa drogtestar under flera veckor inför all form av umgänge med barnet, om tidigare narkotikaanvändning förekommit hos någon av vårdnadshavarna.

Avslutning

Vårdföretagarna delar ambitionen att stärka principen om barnets bästa. Vi vill med detta remissvar bidra med våra medlemsföretags stora kunskap och erfarenhet av hur detta på bästa sätt genomförs i det dagliga arbetet, och vilka krav, rutiner och regler som därför behöver finnas på plats.

Vårdföretagarna har härutöver inga ytterligare synpunkter.

Med vänlig hälsning,

Antje Dederling
Förbundsdirektör
Vårdföretagarna

Ida Ingerö
Näringspolitisk expert